

የሂደቱን ራይትስ ምች የ2013 ሪፖርት የአጠናን ዘዴ መሰረታዊ ስህተቶች

ያልቃል ትእግስቱ

ትግራይ አንላይን Oct. 27, 2013

የሂደቱን ራይትስ ምች የተሰኘው ተቋም እንደተለመደው ሁሉ ዘንድሮም በኢትዮጵያ ላይ ከ70 በላይ ገጽ የያዘ የሰብአዊ መብት አያያዝ ሪፖርት ማውጣቱ ይታወቃል። የድርጅቱ ይህን ሪፖርት ገጽ በገጽ ስንመለከተውና ድርጅቱ በኢትዮጵያ የሰብአዊ መብት አያያዝ ሪፖርትን ለማጠናከር የተጠቀመበትን የአጠናን ዘዴ በጥልቀት በፈተሽንበት ወቅት የሚከተሉትን መሰረታዊ ስህተቶች መመልከት ችለናል።

ይሁላቸውም ላይ የሂደቱን ራይትስ ምች የተሰኘው ተቋም የ2013 የኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት አያያዝ ሪፖርት አቋም ከዘመኑና ርዕሱ (Title) በስተቀር ሁሉ ነገሩ ተመሳሳይ ነው -ርዕዮተ-ዓለም ተኮር።

ሂደቱን ራይትስ ምች በኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት አያያዝ ላይ ያካሄደው ሪፖርት ጥናትና የአጠናን ዘዴው ጥናቱን ካሰናከለበትና መደምደሚያውን ካጨናገፈበት “የአጠናን ዘዴ (Methodology)”ው “ሀ” ሲል ይጀመራል።

የተቋሙ አነሳስ ሰብአዊ መብት፣ ጥናት፣ ዘገባ . . . ሲል ይጀምር እንጂ በአንድም መንገድ አንዱንም መስፈርት አያሟላም። ድርጅቱ በሌለ መረጃ ላይ ተነስቶ፣ በከሸፈ መሰረት ላይ ቆሞ፣ የከሸፈ ማጠቃለያ ላይ መድረሱ ለዚህ ድምዳሜያችን መድረሱ ከበቂ በላይ ገላጭ ነው። ለዚህም ዋና ዋና ነጥቦችን በመጥቀስ ተቋሙን በአንደበቱና በጽሁፉ ከሚገልጸው የሰብአዊ መብት አያያዝ ዓላማ ጋር መፋለሱን የሚያመለክቱ በርካታ ግድፈቶችን እናመልክት።

ሂደቱን ራይትስ ምች በኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት አያያዝ ላይ ላካሄደው የተንሸጠጠ ጥናት የአጠናን ዘዴውና ራሱን አጋላጭ ማጠቃለያው ችግሮቹ የሚከተሉት (በጥናቱ ገጽ 12 ላይ በሚገኘው Africa Advisor ስር የመጀመሪያው መስመር ላይ የሚገኘው የጥናቱ ባለሟልና የቀድሞው የቅንጅት አባልና የቀለም አብዮት አራማጁ ዳንኤል በቀለ, Executive Director የሚለውን በቅድሚያ መጥቀስ ያስፈልጋል።

- **ሂደቱን ራይትስ ምች በኢትዮጵያ ሰብአዊ መብት አያያዝ የ2013 ሪፖርቱ**
- የኢትዮጵያ መንግስት በሰብአዊ መብት ኮሚሽን በኩል ግልጽና ዝርዝር መግለጫ ተሰጥቶት እያለ (ከገጽ 56-62 ያለውን ይመለከቷል) "የኢትዮጵያ መንግስት ምንም ዓይነት መረጃ ለመስጠት ፈቃደኛ አይደለም" ሲል መክሰሱ፤
- “አነጋገርኳቸው” ያላቸው ሰዎች በሙሉ ከ2 እና 4 ዓመታት በፊት ከእስር ቤት ቅጣታቸውን ጨርሰው (ከፊሎቹ ጥፋታቸውን አምነው በጠየቁት ይቅርታ መሰረት ከእስር የተፈቱ) የወጡ መሆናቸውና የወቅቱን የአገሪቱን የእስረኛ አያያዝ ገፅታ ሊያሳዩ የሚችሉ አለመሆናቸው፤
- ተጠየቁ የተባሉት በሙሉ ከአገር የወጡና በአገሪቱ ያለውን ወቅታዊ ሁኔታ ለመግለፅና ለጥናቱ መረጃ ሊሆን የሚችል አቋም ላይ አለመሆናቸው፤

- የሴቶች ብቻ የሆነ እስር ቤት መኖሩን ጠቅሶ አንድም ሴት አባላትን አለማነጋገሩ ወይም የጥናቱ አካል አለማድረጉ፤
- ጥናቱ ከርዕስ ጉዳዩ ውጪ በመሄድ ያለምንም መረጃ "በሀገሪቱ ውስጥ ሁሉም የመገናኛ ዘዴዎች (ኢሜል፣ ኢንተርኔት . . .) ታግደዋል" (ገጽ 12) ማለቱ፤
- ጥናቱ ከ2010 እስከ 2012 ያለውን ወቅት እንደሚሸፍን ከጠቀሰ በኋላ ከ2010 በፊት ያሉ መረጃዎችን በመውሰድ ለደረሰበት ማጠቃለያ ተጠቅሟል፤
- በተለይ ድንበር ጥሰውና የሀገራችንን ሉዓላዊነት ደፍረው ሲገቡ የተያዙ ሁለት የሰዊድን ጋዜጠኞች በጠየቁት ይቅርታ መሰረት መለቀቃቸውና “ጉዳዩ የሚያስገድለን ሆኖ ሳለ በይቅርታ በመለቀቃችን የኢትዮጵያን ህዝብና መንግስት ከልብ እናመሰግናለን፤ ይቅርታም እንጠይቃለን፤” ማለታቸውና ይህም በወቅቱ በመገናኛ ብዙሃን አማካይነት ለህዝብ ይፋ መደረጉ እየታወቀ እነዚህን ወገኖች የጥናቱ አካል ማድረጉ፤
- መረጃ ሊያቀርብበት ያልቻለውን “መንግስት የእኛንም ሆነ አጠቃላይ የሰብአዊ መብት ሰነዶችን ያጠፋል፡ የእኛንም በተደጋጋሚ አውድሞብናል” ማለታቸው፤
- "በእስር ቤቱ ተገኝተን ሁኔታዎችን መመልከት አልቻልንም" (ገጽ 12) የሚለው HRW በሌላ ገጽ ላይ "ተመልክተናል" ሲል ዝርዝር የእስር ቤቱን ሁኔታ በተጋጨ አስተያየት መተረኩ፤
- የጥናቱ ምንጭ እርስ በርሳቸው በተጋጩ መረጃዎች የተሞላ ሲሆን ለምሳሌ መረጃውን ያጠናቀሩት የተለያዩ ሰዎችን በስልክ ቃለ መጠይቅ በማድረግ ነው ይልና ሰዎቹንም ግራ በሚያጋባ ቁጥር ይወክላቸዋል። ለምሳሌ አንዱ ጋ 30 ሰዎች ፣(ገጽ 10) ሲል ሌላው ጋ ደግሞ 35 ሰዎች፣(ገጽ1) ይላል፤ ይህ ሳያንሰው ወደ መጨረሻው ላይ ደግሞ የሰዎቹን ቁጥር 40 ሰዎች (ገጽ 53) ያደርሰዋል። ይህ የመረጃ ግጭት የራሱ የሆነ አሉታዊ ተጽእኖ መፍጠር መቻሉ፤
- "ስለተከለከልን ታሳሪዎቹ አሁን ያሉበትን ሁኔታ ማወቅ አልቻልንም" (ገጽ 12) ማለቱም ድርጅቱ በአልተረዳው ነገር ላይ ተነስቶ ድምዳሜ ላይ መድረሱ፤ እና የመሳሰሉት የጥናቱ የአጠናን ዘዴ የጥናት ሪፖርቱን መሰረታዊ ስህተቶችና ግድፈቶች ያሳያሉ ።

በአጠቃላይ ሂደቱን ራይትስ ዎች (HRW) በኢትዮጵያ ላይ ያወጣው የዘንድሮው ሪፖርት የድርጅቱን ኢትዮጵያን የመክሰስ ሱስ (የተሰጠውን ርዕዮተ-ዓለማዊ ሃላፊነት ከመወጣት ውጪ) ይዞ የቀረበው አቢይ ጉዳይ የለም። አቀራረቡ ሳይቀር በተለመደው ፎርማት የተለመደውን ውሸት ማጮህ ነው። በክልሌ የተጨናነቀው ሀተታው እንኳን ልብ ብሎ ላነበበው በጨረፍታ ያየውንም አያሳምንም።

የድርጅቱ ስንክሳሩ ከእኛዎቹ አንዳንድ ጽንፈኛ የግል ሚዲያዎች ይዘውት ከሚወጡት የበሬ ወለደ ዘገባ የሚለይበት ጉዳይ አለመኖሩን ያሳብቅበታል። ጥናቱ እርስ በርሳቸው በተጋጩ በቂ ውክልናን ሊሸከሙ በማይችሉ ሀገርን የሚያክል ትልቅ ጉዳይ ለመወሰን ያስችል ዘንድ የሚደረግን ጥንቃቄ የተሞላበት የአጠናን ዘዴ ያልተከተለ፤ የተለመደ ተራ ውንጀላና ወንጀለኞችን ነፃ ለማውጣት የሚጥር፤ የሀገርን ክብር የሚዳፈር፤ ባላየውና በማያውቀው ጉዳይ ላይ ተነስቶ የፃፈው ልቦለድ ድርሰት ሲሆን በአጠቃላይ ከሚዛናዊነት ይልቅ ርዕዮተ ዓለም የተጫጫነው መሆኑን በግልጽ ከማመልከቱም በላይ ተአማኒነቱም ከዜሮ በታች ነው።

